

Xamidova Setora Baxtiyorovna

Farg'ona viloyati, Farg'ona shahar

36-maktab o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim sifatini boshqarishda zamonaviy menejment texnologiyalarining o'rni va ahamiyati yoritilgan. Strategik boshqaruv, sifat menejmenti, raqamli texnologiyalar hamda ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv yondashuvlarining ta'lim sifati va boshqaruv samaradorligiga ta'siri tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: ta'lim sifati, ta'lim menejmenti, zamonaviy menejment texnologiyalari, strategik boshqaruv, sifat menejmenti, raqamli texnologiyalar, ta'lim tizimi, boshqaruv samaradorligi.

Bugungi kunda ta'lim sifatini oshirish dunyoning barcha davlatlari uchun ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Jamiyatning tez sur'atlarda rivojlanishi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi hamda mehnat bozori talablarining o'zgarishi ta'lim tizimini zamonaviy yondashuvlar asosida boshqarishni talab etmoqda. Shu sababli ta'lim muassasalarida boshqaruv samaradorligini oshirish va ta'lim sifatini ta'minlashda zamonaviy menejment texnologiyalaridan foydalanish dolzarb masalaga aylangan. Ta'lim menejmenti nafaqat o'quv jarayonini tashkil etish, balki strategik rejalashtirish, inson resurslarini boshqarish, sifat nazorati, innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash hamda raqamli texnologiyalarni ta'lim tizimiga integratsiya qilishni ham o'z ichiga oladi. Zamonaviy menejment texnologiyalaridan samarali foydalanish ta'lim muassasasining raqobatbardoshligini oshiradi, pedagoglar faoliyatini takomillashtiradi va ta'lim oluvchilarning bilim sifatini yuksaltirishga xizmat qiladi. So'nggi yillarda O'zbekistonda ham ta'lim tizimini isloh qilish, xalqaro standartlarga mos boshqaruv mexanizmlarini joriy etish hamda ta'lim sifatini baholashning zamonaviy usullarini qo'llash bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Bu jarayonda strategik boshqaruv, sifat menejmenti, loyiha boshqaruvi, elektron boshqaruv tizimlari va ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish texnologiyalari muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Ta'lim sifatini boshqarish zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim tarkibiy qismlaridan biri bo'lib, u ta'lim jarayonini rejalashtirish, tashkil etish, nazorat qilish, tahlil etish va doimiy takomillashtirishga qaratilgan boshqaruv faoliyatini o'z ichiga oladi. An'anaviy boshqaruv modeli asosan ma'muriy nazoratga tayangan bo'lsa,

zamonaviy menejment texnologiyalari natijadorlik, shaffoflik, innovatsion rivojlanish va manfaatdor tomonlarning hamkorligiga asoslangan boshqaruv tizimini shakllantiradi. Bunday yondashuv ta'lim muassasasining ichki salohiyatini to'liq namoyon etish, resurslardan oqilona foydalanish hamda ta'lim xizmatlari sifatini uzluksiz oshirish imkonini beradi. Bugungi kunda ta'lim sifatini boshqarishda strategik menejment texnologiyalari alohida ahamiyat kasb etmoqda. Strategik boshqaruv ta'lim muassasasining uzoq muddatli rivojlanish maqsadlarini belgilash, mavjud imkoniyatlarni tahlil qilish, tashqi muhit omillarini baholash va kelajakdagi rivojlanish istiqbollari aniqlashga xizmat qiladi. Strategik rejalashtirish jarayonida SWOT-tahlil, PEST-tahlil, Balanced Scorecard (BSC) hamda KPI (Key Performance Indicators) kabi boshqaruv vositalaridan foydalanish ta'lim muassasasining faoliyat samaradorligini muntazam baholash imkonini yaratadi. Masalan, oliy ta'lim muassasasida professor-o'qituvchilarning ilmiy faolligi, talabalarning akademik o'zlashtirishi, bitiruvchilarning bandlik darajasi va xalqaro reytinglardagi o'rni asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari sifatida belgilanishi mumkin.

Ta'lim sifatini ta'minlashda Total Quality Management (TQM) konsepsiyasi ham samarali menejment texnologiyalaridan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuvning asosiy tamoyili sifatni faqat yakuniy natijada emas, balki ta'lim jarayonining barcha bosqichlarida ta'minlashdan iborat. TQM modeli rahbariyat, pedagoglar, talabalar, ota-onalar hamda ish beruvchilar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytiradi va barcha ishtirokchilarning sifatni oshirishdagi mas'uliyatini belgilaydi. Mazkur tizim asosida o'quv rejalari muntazam takomillashtiriladi, ta'lim natijalari monitoring qilinadi, ichki audit o'tkaziladi va aniqlangan kamchiliklar bo'yicha tezkor choralar ishlab chiqiladi. Natijada ta'lim muassasasida uzluksiz takomillashtirish madaniyati shakllanadi. Raqamli transformatsiya ta'lim menejmentining yangi bosqichini boshlab berdi. Elektron boshqaruv tizimlari, Learning Management System (LMS), Student Information System (SIS), elektron hujjat aylanishi, sun'iy intellekt asosidagi tahliliy platformalar va Business Intelligence (BI) texnologiyalari boshqaruv qarorlarini qabul qilishda muhim vositaga aylandi. Ushbu texnologiyalar orqali talabalar davomati, fanlarni o'zlashtirish darajasi, pedagoglarning yuklamasi, o'quv jarayonining sifati hamda moliyaviy ko'rsatkichlar real vaqt rejimida monitoring qilinadi. Bu esa rahbariyatga tezkor va asoslangan boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkonini beradi.

Masalan, ayrim universitetlarda analitik platformalar yordamida talabalarning o'quv faolligi doimiy kuzatiladi. Agar tizim ma'lum bir talabaning darslarda ishtiroki pasaygani yoki baholari muntazam yomonlashayotganini aniqlasa, avtomatik ravishda kurator va fakultet ma'muriyatiga ogohlantirish yuboriladi. Natijada muammo erta bosqichda aniqlanib, individual maslahat, qo'shimcha mashg'ulot yoki psixologik

yordam orqali akademik muvaffaqiyatsizlikning oldi olinadi. Bunday proaktiv boshqaruv modeli rivojlangan davlatlar ta'lim tizimida keng qo'llanilmoqda.

Zamonaviy menejment texnologiyalarining yana bir muhim yo'nalishi loyiha boshqaruvi hisoblanadi. Ta'lim tizimida yangi o'quv dasturlarini ishlab chiqish, raqamli platformalarni joriy etish, laboratoriyalarni modernizatsiya qilish yoki xalqaro hamkorlik loyihalarini amalga oshirish Project Management tamoyillari asosida tashkil etiladi. Bunda loyiha maqsadlari, muddatlari, resurslari, xavf omillari va natijadorlik mezonlari oldindan belgilanadi. Loyiha boshqaruvi resurslardan samarali foydalanish bilan bir qatorda belgilangan vazifalarning o'z vaqtida va sifatli bajarilishini ta'minlaydi. Ta'lim sifatini boshqarishda ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish (Data-Driven Decision Making) texnologiyasi ham muhim o'rin tutadi. Ushbu yondashuv subyektiv fikrlar o'rniga statistik ma'lumotlar, monitoring natijalari, so'rovnomalar, reyting ko'rsatkichlari va analitik hisobotlarga tayangan holda boshqaruv qarorlarini ishlab chiqishni nazarda tutadi. Misol uchun, talabalarning fanlar bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichlari tahlil qilinib, qaysi fanlarda o'zlashtirish darajasi pastligi aniqlansa, aynan shu yo'nalishlarda o'quv-uslubiy ta'minotni kuchaytirish, pedagoglarning malakasini oshirish yoki o'qitish metodikasini yangilash bo'yicha qarorlar qabul qilinadi. Bu esa boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Zamonaviy menejment texnologiyalarini joriy etishda inson kapitalini rivojlantirish ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Pedagog va rahbar xodimlarning kasbiy kompetensiyalarini muntazam rivojlantirish, ularni innovatsion pedagogik texnologiyalar hamda raqamli boshqaruv vositalari bilan ishlash ko'nikmalariga ega qilish ta'lim sifatining barqaror o'sishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, motivatsiya tizimini takomillashtirish, samaradorlikka asoslangan rag'batlantirish mexanizmlarini joriy etish va professional rivojlanish uchun qulay muhit yaratish ta'lim muassasalarining boshqaruv salohiyatini yanada mustahkamlaydi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, ta'lim sifatini boshqarishda zamonaviy menejment texnologiyalaridan foydalanish ta'lim muassasalari faoliyatining samaradorligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish hamda ta'lim natijalarini yaxshilashning muhim omili hisoblanadi. Strategik boshqaruv, sifat menejmenti, raqamli texnologiyalar va ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish tizimlari ta'lim sifatini uzluksiz takomillashtirishga xizmat qiladi. Shu bois ta'lim tizimida zamonaviy menejment yondashuvlarini keng joriy etish raqobatbardosh va malakali kadrlar tayyorlashning muhim sharti hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Alimova, Q. Raqamli menejment texnologiyalari asosida ta'lim sifatini boshqarish tizimini takomillashtirish. Yil tadqiqotchisi – 2025. 2110-2119
2. UNESCO. Digital Transformation of Education: Policy and Strategy Framework. — Paris: UNESCO, 2021.
3. Gulyamov S.S., Abdullayev M. Oliy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etishning ilmiy-amaliy asoslari. — Toshkent: Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 2020.
4. Allayarova S.N. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari – oliy ta'lim sifati va samaradorligini oshirish omili. // Zamonaviy ta'lim, 2020, №4, 10–19-betlar.